

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 25CoCsp/47/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2719201859
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 07. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2021:2719201859.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Ľubice Spálovej a Mgr. Lucie Mizerovej v spore žalobkyne: PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 792 752, zastúpenej advokátom: JUDr. Pavol Pospecha, Lichnerova 23, Senec, proti žalovanému: M. J., nar. XX. Q. XXXX, trvalý pobyt B. XXXX/XX, O., o zaplatenie sumy 1.815,28 eur s príslušenstvom a zmluvnej pokuty, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Skalica z 12. mája 2020 č. k. 2Csp/76/2019-40, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej o zaplatenie sumy 553,77 eur, zmluvnej pokuty a nepriznaných úrokoch z omeškania (II.) a v časti náhrady trov konania (III., IV.) ruší a vec vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom (I.) súd prvej inštancie uložil povinnosť žalovanému zaplatiť žalobkyni sumu 1.261,51 eur s úrokom z omeškania vo výške 0,4 % ročne od 8. mája 2018 do zaplatenia (mesačnými splátkami vo výške 40 eur, splatných k poslednému dňu v mesiaci, pod následkom straty výhody splátok) a v zostávajúcej časti žalobu zamietol (II.). Žalobkyni priznal náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 39,28 % (III.). O výške náhrady trov konania mal rozhodnúť súd po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (IV.). Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 37 ods. 1, 2, § 52, § 53 ods. 1, 2, § 121 ods. 3, § 517 ods. 2, § 544 ods. 1, 2 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), § 1, § 7, § 9, § 11 ZoSÚ (zákon č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ku dňu uzavretia zmluvy), § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov. Vecne zdôvodnil, že uzavretou zmluvou o spotrebiteľskom úvere dňa 30. novembra 2017 medzi stranami konania, na základe ktorej bol žalovanému poskytnutý úver vo výške 1.250 eur, ktorý sa žalovaný zaviazal splácať mesačnými splátkami vo výške 37,24 eur, v počte splátok 48. Po vykonaní dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru o absencii obligatórnej obsahovej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa § 9 ods. 1 písm. i) ZoSÚ, teda úrokovej sadzby spotrebiteľského úveru. Konštatoval hrubý rozpor dohodnutých úrokov z úveru s dobrými mravmi, s poukazom na zverejnené priemerné úrokové sadzby na webovom sídle Národnej banky Slovenska, pre spotrebiteľské úvery v rozhodnom období (kategória nové úvery pre domácnosti, splatnosť úverov od jedného roka do päť rokov), podľa ktorých úroková sadzba predstavovala 5,16 % ročne. Zmluvne dohodnutá úroková sadzba v posudzovanej veci činila 18,79 %, ktorá je tak podľa názoru súdu prvej inštancie zjavne v rozpore s dobrými mravmi. Žalovaný podľa úverovej mal tak o uvedené percentá zaplatiť viac, než by platil podľa úrokových sadzieb NBS záväzných pre banky. Neprimeranou, a preto odporujúcou dobrým mravom, je taká výška úrokov, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe dojednaní obvyklú, najmä s prihliadnutím k najvyšším úrokovým sadzbám uplatňovaných bankami. Ekonomickým cieľom úveru je poskytnutie peňažných prostriedkov spravidla za odplatu (úroky na určitú dobu za účelom ich využitia podľa predstavy dlžníka alebo na dohodnutý účel). Odplata za úver vo výške 18,79 % zjavne vybočuje z rámca akéhokoľvek úverovania,

ktoré by bolo akceptovateľné. Bol preto dôvod na označenie takýchto úrokov ako úžerníckych (na podporu svojej argumentácie súd prvej inštancie označil rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, ďalej len „NS SR“, sp. zn. 5Cdo/26/2011 o neplatnosti úrokov vo výške 48 % pre rozpor s dobrými mravmi). Obdobne bol vyslovený záver o úrokovej sadzbe úveru, podstatne prevyšujúcej obvyklú úrokovú mieru, aj v rozhodnutiach Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/2/2016, 23Co/133/2017, 11Co/55/2016. Ak je neplatné dojednanie o výške úrokovej sadzby úveru, neplatné je potom aj dojednanie o výške ročnej percentuálnej miery nákladov za úver (ďalej len „RPMN“), pretože uvedené údaje sú vzájomne závislé. Súd prvej inštancie ďalej konštatoval, že žalobkyňa nepreukázala, že konala pri poskytnutí úveru s odbornou starostlivosťou veriteľa podľa § 7 ods. 1 ZoSÚ. Pred uzavretím zmluvy bola žalobkyňa povinná posúdiť schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, berúc do úvahy najmä dobu na ktorú sa úver poskytuje, výšku úveru, príjem spotrebiteľa a účel úveru, pričom za hrubé porušenie povinnosti bolo považované posudzovanie schopnosti splácať úver bez relevantných údajov veriteľa o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa, alebo bez nahliadnutia do príslušnej databázy údajov o spotrebiteľoch, na účely posudzovania ich schopnosti splácať úver. Keďže žalobkyňa uvedeným spôsobom nekonala (v konaní to nebolo preukázané), pričom výpoveďou žalovaného mal súd prvej inštancie za preukázané, že predmetný úver potreboval žalovaný na splatenie starších úverov, pretože bol vo finančnej tiesni, žalobkyňa hrubým spôsobom porušila svoje zákonom stanovené povinnosti. V dôsledku tohto hrubého porušenia povinností podľa § 7 ods. 1 ZoSÚ a absencie zákonom stanovenej obligatórnej obsahovej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa § 9 ods. 2 písm. i) ZoSÚ, predmetný spotrebiteľský úver súd prvej inštancie kvalifikoval ako bezúročný a bez poplatkov (§ 11 ods. 1 písm. b/, ods. 2 ZoSÚ). Dôsledkom je skutočnosť, že žalobkyňa nemá nárok na zaplatenie úroku z úveru, ako ani poplatkov, len na vrátenie skutočne poskytnutej sumy úveru 1.250 eur a poistného 65 eur, po odpočítaní plnenia žalovaným. Žalovanému bola preto uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 1.261,51 eur (od ktorej bolo odpočítané peňažné plnenie žalovaného 53,49 eur a pripočítané poistné 65 eur). Žaloba bola zamietnutá aj v časti uplatnenia zmluvnej pokuty 0,04 % denne zo sumy 1.815,28 eur od 18. mája 2018 do zaplatenia. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že medzi stranami konania nebola platne dohodnutá zmluvná pokuta, keďže nebola individuálne dojednaná. Je obsiahnutá v zmluve ako súčasť predtlačenej formulára, bez možnosti dlžníka ako spotrebiteľa ovplyvniť výšku zmluvnej pokuty. Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s článkom 3 b. 1 Smernice č. 13/1993 Rady EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a s poukazom na ustanovenia zákona o ochrane spotrebiteľa, nemožno požadovať od žalovaného ako spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, zaplatiť neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku, keďže uvedené spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 4 písm. k/ O. z.). V zmysle eurokonformného výkladu § 53 ods. 1, 5 Občianskeho zákonníka je zmluvná pokuta neplatná a dojednanie o zmluvnej pokute nemôže požívať právnu ochranu (porov. rozhodnutie ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 342/2009, uznesenie Krajského súdu Žilina sp. zn. 9Co/236/2010, uznesenie Krajského súdu Prešov sp. zn. 7CoE/34/2009, rozhodnutie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6Co/254/2008). Pri rozhodovaní o nároku na náhradu nákladov spojených s mimosúdnym uplatnením pohľadávky vo výške 108,65 eur, súd prvej inštancie dospel k záveru, že uvedený nárok žalobkyni nemožno priznať. Výška nákladov bola stanovená ako hodnota jedného právneho úkonu za zaslanie pokusu o zmier pred začatím súdneho konania. Náklady spojené s uplatnením pohľadávky predstavujú príslušenstvo pohľadávky (§ 121 ods. 3 O. z.). Ide spravidla o trovy vzniknuté v súvislosti s uplatnením pohľadávky, aj v mimosúdnom štádiu. Tieto náklady sa musia týkať zročnej pohľadávky a musia byť účelne vynaložené, aby sa dali úspešne uplatniť v súdnom spore ako hmotnoprávny nárok odlišný od trov konania. Súd prvej inštancie nemal však za preukázané, že žalovanému pred začatím konania žalobkyňa tvrdenú mimosúdnú výzvu zaslala. Žalobkyňa tak neuniesla dôkazné bremeno a nárok na náhradu nákladov spojených s mimosúdnym uplatnením pohľadávky súd prvej inštancie nepriznal. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1, 2 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP (Civilný sporový poriadok č. 160/2015 Z.z. v znení neskorších predpisov) v spojení s § 262 ods. 1 CSP. Súd prvej inštancie aplikoval zásadu úspechu pri rozhodovaní o náhrade trov konania, keď žalobkyňa mala vo veci úspech v rozsahu 69,49 % (z uplatnenej sumy 1.815,28 eur bola žalobkyni priznaná suma 1.261,51 eur) a žalovaný v rozsahu 30,51 %, v dôsledku čoho vznikol nárok na náhradu trov konania žalobkyni v rozsahu 39,28 %. O výške náhrady trov konania mal rozhodnúť súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením.

2. Proti tomuto rozsudku v zamietajúcej časti vo veci samej podala včas odvolanie žalobkyňa, navrhujúc jeho zmenu vyhovením žalobe v celom rozsahu (t. j. uložením povinnosti zaplatiť aj sumu 553,77 eur, zmluvnú pokutu a nepriznané úroky z omeškania). V odvolaní namietala záver súdu prvej inštancie

o neprimeranej výške dohodnutej úrokovej sadzby. Zo žiadnej právnej normy nevyplýva, že sa má riadiť priemernou úrokovou sadzbou bánk. Podľa ustanovenia § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka (účinného v čase uzavretia predmetnej úverovej zmluvy), ak je predmetom spotrebiteľskej zmluvy poskytnutie finančných prostriedkov, nesmie odplata podstatne prevyšovať najvyššiu prípustnú odplatu, ktorú možno od spotrebiteľa pri poskytnutí peňažných prostriedkov požadovať. Podrobnosti o stanovení odplaty, kritériách jej stanovenia a jej najvyššej prípustnej výšky, ustanovuje vykonávací predpis. V čase uzatvorenia zmluvy bola najvyššia prípustná výška odplaty regulovaná nariadením vlády SR č. 87/1995 Z. z., v znení neskorších predpisov, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, podľa ktorého nesmie prevýšiť odplata dvojnásobok priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov podľa § 1 ods. 4 pri obdobnom úvere alebo pôžičke ročne. Na účely tohto nariadenia sa obdobným úverom alebo pôžičkou rozumie obdobný produkt, ktorý je svojou povahou najbližší forme poskytnutia peňažných prostriedkov spotrebiteľovi podľa predchádzajúcej vety. V treťom štvrtroku 2017 boli úrokové miery úverov (nové obchody pre spotrebiteľské úvery od 1 do 5 rokov) 13,76 %, teda dvojnásobok priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov pri obdobnom úvere v čase uzavretia zmluvy predstavoval 27,52 %. V zmluve uvedená úroková sadzba 18,17 % nepresahuje uvedený dvojnásobok priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov, ktorá je teda v súlade s právnou úpravou, pričom sa nejedná o úrok v rozpore s dobrými mravmi. Uvedenú skutočnosť preukazujú Súhrnné informácie o údajoch o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch bankami a pobočkami zahraničných bánk za tretí štvrtrok 2017. Zo zákonných ustanovení nevyplývala ani povinnosť žalobkyne automaticky predložiť listinné dôkazy preukazujúce jej postup podľa § 7 ods. 1, 3 ZoSÚ. Ak mal súd pochybnosť v uvedenom smere, mal žalobkyňu vyzvať na predloženie relevantných podkladov. Žalobkyňa preto predložila hodnotenie dlžníka - listinu obsahujúcu údaje o príjme žalovaného, ním uvádzaných výdavkoch, sume voľných zdrojov, z ktorých vyplýva, že prevyšovali sumu splátok úveru, a teda postačovali na ich úhradu. Posudzovanie bonity sa vykonáva zisťovaním a overovaním údajov o výške príjmov, výdavkov a súčasne sa vykonáva preverenie v tzv. negatívnej databáze dlžníkov. V zmysle § 7 ods. 2 ZoSÚ je spotrebiteľ povinný poskytnúť veriteľovi na jeho žiadosť úplné, presné a pravdivé údaje potrebné na posúdenie schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver. V súvislosti s predmetnou zmluvou bola súčasťou žiadosti o poskytnutie úveru analýza bonity klienta. Získané údaje boli overené využitím údajov z databázy nebankového registra klientskych informácií, dopytom v databáze Sociálnej poisťovne ohľadom zamestnania a vymeriavacieho základu, na stránkach E. - kontrola zamestnávateľov, E., E., E., ru.justice.sk - kontrola vyhlásených konkurzov. V prípade negatívneho záznamu by bola príslušná informácia založená a žiadosť o úver zamietnutá. Zamestnávateľ Schaeffler Skalica, spol. s r.o. a výška deklarovaného príjmu 950 eur bola preverená prostredníctvom Sociálnej poisťovne. Výdavky žalovaného boli oznámené v celkovej výške 725,06 eur. Celková výška záväzkov žalovaného predstavovala 894,54 eur (minimálne životné náklady 199,48 eur, iné splátky úverov 125,06 eur, iné splátky úverov 400 eur). Voľné zdroje žalovaného tak predstavovali 55,46 eur. Dôkazmi na preukázanie uvedených skutočností je výpis z účtu klienta, zisťovanie bonity klienta, správa z NRKI, informácia zo Sociálnej poisťovne, súhrnné informácie o RPMN. Žalobkyňa namietala aj záver súdu prvej inštancie týkajúci sa uplatneného nároku na zmluvnú pokutu. Skutočnosť, že ustanovenie o zmluvnej pokute nie je individuálne dohodnuté, nespôsobuje jeho neplatnosť (§ 53 ods. 1, 2 O. z.). Spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (neprijateľná podmienka). Individuálne nedohodnutá zmluvná podmienka je neprijateľná len vtedy, ak spôsobuje nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Podľa Nálezu Ústavného súdu ČR sp. zn. III. ÚS 3725/13 jav označovaný ako typizácia právneho jednania či typizácia aplikácie práva v podmienkach výkonu vo verejnej správe nadobúda v informačnej spoločnosti stále väčší význam. Problém ochrany spotrebiteľa však nespočíva v zákaze takýchto dojednaní (obchodných podmienok), ale v možnosti sa s nimi riadne oboznámiť, v ich zreteľnom označení, formulácii a možnosti ich po zrelej úvahe akceptovať alebo odmietnuť. Podľa rozhodnutia Súdneho dvora EÚ vo veci C-34/13 Kušionová vs Smart Capital za neprijateľnú podmienku sa nepovažuje ustanovenie, ktoré odráža obsah zákonného ustanovenia. Zmluvná pokuta dohodnutá v predmetnej zmluve zodpovedá ustanoveniu § 53 ods. 1 O. z., jeho vykonávaciemu predpisu (§ 3a Nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z.). Podľa § 53b ods. 1 Občianskeho zákonníka ak je predmetom spotrebiteľskej zmluvy poskytnutie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi za odplatu, sankcie za omeškanie s plnením záväzku spotrebiteľa nesmú byť vyššie ako ustanoví vykonávací predpis. Podľa § 3a ods. 1 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov, ak je predmetom spotrebiteľskej zmluvy poskytnutie peňažných prostriedkov spotrebiteľovi, sankcie za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov nesmú spolu prevýšiť priemernú hodnotu ročnej percentuálnej miery nákladov, naposledy zverejnenú podľa osobitného predpisu pred vznikom

omeškania o viac ako desať percentuálnych bodov ročne a súčasne nesmú prevýšiť trojnásobok úrokov z omeškania podľa tohto nariadenia vlády; za rozhodujúcu sa považuje ročná percentuálna miera nákladov pre obdobný typ spotrebiteľského úveru. Podľa § 3a ods. 2 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov, za sankcie podľa odseku 1 sa považujú úroky z omeškania, zmluvné pokuty a akékoľvek iné plnenia za omeškание spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov. Ak sankcie podľa odseku 1 dosiahnu výšku poskytnutých peňažných prostriedkov, následné sankcie za omeškание nesmú prevýšiť úroky z omeškania podľa nariadenia vlády. Súd prvej inštancie rozhodnutie o zamietnutí nároku na zaplatenie zmluvnej pokuty odôvodnil skutočnosťami, ktoré sú všeobecné, neurčité, nepreskúmateľné a súčasne sú v rozpore s § 53b ods. 1 Občianskeho zákonníka.

3. Žalovaný sa k odvolaniu nevyjadril.

4. Odvolací súd podľa § 34 CSP po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je dôvodné.

5. V prejednávanej veci súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na právnom závere o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, poskytnutého žalobkyňou žalovanému, v dôsledku absencie obligatórnej obsahovej náležitosti zmluvy podľa § 9 ods. 2 písm. i) ZoSÚ a hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 ZoSÚ (§ 11 ods. 1 písm. b/, ods. 2 ZoSÚ).

6. Podľa § 53 ods. 6 O. z. ak je predmetom spotrebiteľskej zmluvy poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata prevyšovať najvyššiu prípustnú odplatu, ktorú možno od spotrebiteľa pri poskytnutí peňažných prostriedkov požadovať. Odplatu, podrobnosti o stanovení odplaty, kritériách jej stanovenia a najvyššiu prípustnú výšku odplaty ustanovoval vykonávací predpis. Odplatu pri poskytnutí peňažných prostriedkov spotrebiteľovi tvoria úrok, poplatky a akékoľvek iné odplatné plnenia alebo iné náklady, ktoré sú dohodnuté pri podpise spotrebiteľskej zmluvy a ktoré sú spojené s poskytnutím peňažných prostriedkov alebo vyžadované pri poskytnutí peňažných prostriedkov (§ 1 ods. 1 veta prvá nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka).

7. Odplata pri poskytnutí peňažných prostriedkov spotrebiteľovi nesmie prevýšiť dvojnásobok priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov podľa § 1 ods. 4 pri obdobnom úvere alebo pôžičke ročne. Obdobným úverom alebo pôžičkou sa rozumie obdobný produkt, ktorý je svojou povahou najbližší forme poskytnutia peňažných prostriedkov spotrebiteľovi podľa predchádzajúcej vety (§ 1a ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka).

8. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že súd prvej inštancie sa zákonnou reguláciou odplaty, ako ani úrokmi ako súčasťou odplaty (hoci samostatnej obligatórnej obsahovej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, avšak dohodnutej v rovnakej výške 18,79 %) nezaoberal a túto právnu reguláciu odplaty, zahŕňajúcu úroky za poskytnutie úveru, žiadnym spôsobom nevyhodnotil. Platil tu zákaz, že odplata nesmie prevyšovať najvyššiu prípustnú odplatu, ktorú možno od spotrebiteľa pri poskytnutí peňažných prostriedkov požadovať a ktorej výšku ustanovoval vykonávací predpis. Odplata nesmie prevýšiť dvojnásobok priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov podľa § 1 ods. 4 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka.

9. Úrok v konkrétne dohodnutej výške v zmluve (úroková sadzba úveru) predstavoval a bol zahrnutý v odplate za poskytnutie peňažných prostriedkov a preto naň dopadá zákaz v ustanovení § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka. Odvolacia námietka žalobkyne poukazujúca na skutočnosť, že ak výška úrokovej sadzby podľa zmluvy, spolu so súhrnom všetkých nákladov spotrebiteľa spojených s úverom (úrok, poplatky a iné náklady), nepresahuje dvojnásobok priemernej ročnej percentuálnej miery nákladov, nemožno bez ďalšieho kvalifikovať úrok v zmluve v rozpore s dobrými mravmi, bola preto dôvodná.

10. Súd prvej inštancie pritom neuviedol akej právnej úprave odporuje ročná úroková sadzba úveru 18,79 % (vzhľadom na jeho konštatovanie, že dojednanie ročnej úrokovej sadzby úveru 18,79 % odporuje zákonu), ako ani právnu úpravu regulujúcu posúdenie dohodnutej úrokovej sadzby postupom ktorý aplikoval (podľa zverejnených priemerných úrokových sadzieb na webovom sídle Národnej banky Slovenska, poskytnutých pre spotrebiteľské úvery v rozhodnom období).

11. Poukaz súdu prvej inštancie na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/26/2001 o úžerníckych úrokoch vo výške 48 % nebol opodstatnený, keďže výška dohodnutej úrokovej sadzby v posudzovanom prípade bola podstatne nižšia 18,79 %. Obdobne poukazovanie na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1MCdo 1/2009 zo dňa 31. júla 2009 bolo bez právneho významu, vzhľadom na primárne východisko posudzovania úrokovej sadzby vychádzajúcej z právnej úpravy, regulujúcej relevantné parametre vzťahujúce sa na výšku dohodnutej úrokovej sadzby spotrebiteľských úverov (uvedený záver sa vzťahuje aj na iné označené súdne rozhodnutia).

12. Podľa konštantnej judikatúry rozhodnutie súdu založené na nedostatočných dôvodoch je nepresvedčivé, s čím súvisí aj nedostatok jeho odôvodnenia. Vzhľadom k tomu, že súd prvej inštancie neprihliadol pri svojom rozhodovaní na všetky rozhodujúce skutočnosti, aj s poukazom na vyššie uvedenú platnú právnu úpravu, majúcu vplyv na rozhodnutie v uvedenej časti, jeho argumentačný základ bol nepostačujúci.

13. Dôvodnou bola aj odvolacia námietka žalobkyne vo vzťahu k záveru súdu prvej inštancie, že žalobkyňa ako veriteľ pri poskytnutí úveru nekonala s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 ZoSÚ. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplýva, že žalovaný namietol skúmanie a analýzu jeho schopnosti splácať úver. Z obsahu spisu taktiež nevyplýva, že žalobkyňa bola súdom prvej inštancie požiadaná o skutkové tvrdenia v uvedenom smere (§ 150 ods. 2 CSP). Záver súdu prvej inštancie, že žalobkyňa nekonala s odbornou starostlivosťou pri poskytnutí úveru nemal preto oporu vo vykonanom dokazovaní a bol predčasný. V odvolacom konaní žalobkyňa poukázala na realizovanú analýzu bonity žalovaného, s uvedením príjmov a výdavkov, ako aj na nahliadanie do jednotlivých databáz údajov o spotrebiteľoch na účely posudzovania schopnosti splácania úverov. Nemohol preto obstať záver súdu prvej inštancie o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru ani z tohto ďalšieho zákonného dôvodu podľa § 11 ods. 2 ZoSÚ.

14. Nepriznanie zmluvnej pokuty žalobkyňou súd prvej inštancie odôvodnil tým, že bola dohodnutá v rámci zmluvy ako štandardnej formulárovej spotrebiteľskej zmluvy a keďže nebola individuálne dojednaná, predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku, teda ide o neplatné dojednanie podľa § 53 ods. 1, 5 Občianskeho zákonníka.

15. Zmluvná pokuta je jedným z právnych prostriedkov slúžiacich na zabezpečenie zmluvnej povinnosti. Právna úprava obsiahnutá v ustanovení § 544 a § 545 O. z. vyžaduje pre platné dojednanie zmluvnej pokuty okrem písomnej formy, vymedzenie zmluvnej povinnosti, ktorá má byť takto zabezpečená a jednoznačnú dohodu o výške zmluvnej pokuty, resp. spôsobu jej určenia (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej len „NS SR“ sp. zn. 5Obdo/11/2008).

16. V prípade, že ide o spotrebiteľský vzťah, musí ísť o také dojednanie o zmluvnej pokute, ktoré obstoje v rámci povinnej súdnej kontroly neprijateľných podmienok so zreteľom na povahu, obsah a všetky osobitosti právneho úkonu, s prihliadnutím na vzájomné práva a povinnosti zmluvných strán, ako i sankcionovanie nesplnenia povinností na strane účastníkov zmluvy. Význam zmluvnej pokuty aj v spotrebiteľských vzťahoch nemožno popierať, musí sa však jednať o zmluvnú pokutu, ktorá obstoje pri posudzovaní nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (aby zmluvná pokuta nebola objektívne spôsobilá poškodiť spotrebiteľa). Samotná skutočnosť, že ustanovenie o zmluvnej pokute nebolo individuálne dojednané, ešte neznamená jeho neprijateľnosť, ktorú vyvoláva až kvalifikovaná nerovnováha v právach a povinnostiach zmluvných strán, majúca za následok neprimeranú kompenzáciu za porušenie záväzku spotrebiteľa.

17. Súd prvej inštancie označil dohodnutú zmluvnú pokutu za neprijateľnú zmluvnú podmienku, a teda neplatnú, avšak bez skutkového a právneho argumentačného základu, ktorý by mohol odvolací súd preskúmať. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplýva, že súd prvej inštancie pristúpil

k vyváženiu konkrétnych práv a povinností strán zmluvného vzťahu, s vyjadrením v čom konkrétne spočívala nerovnováha v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

18. Zákaz používania konkrétnej zmluvnej podmienky, vychádzajúci z právoplatného rozsudku (vzhľadom na poukaz súdu prvej inštancie na iné súdne rozhodnutia), sa môže týkať len konkrétneho textu zmluvnej pokuty ako zmluvnej podmienky, a to na základe porovnania a vyhodnotenia zmluvných podmienok. Všeobecné konštatovanie súdu prvej inštancie, obsahujúce teoretické zdôvodnenie posudzovania neprijateľnej zmluvnej podmienky, nenahrádza vyhodnotenie neprimeranosti konkrétnej výšky zmluvnej pokuty ako sankcie spojenej s nesplnením záväzku.

19. V prípade, ak ide o sankciu za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov, za ktoré sankcie sa považujú aj zmluvné pokuty (§ 3a ods. 2 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka), právna úprava uvedených sankcií reguluje limitovaním ich výšky podľa § 3a nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov.

20. Zákon (§ 220 CSP) venuje zvýšenú pozornosť odôvodneniu súdneho rozhodnutia, normovaním obsahových náležitostí. Ide o návod čo má odôvodnenie rozsudku obsahovať, keďže má význam z hľadiska prostriedku kontroly správnosti rozhodnutia, a to zo strany účastníkov konania, ako i vyššieho súdu, ktorý ho bude preskúmať, ale aj zo strany verejnosti.

21. Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (napríklad sp. zn. I. ÚS 265/05) pokiaľ súd dospeje k rozhodnutiu bez toho, aby sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre toto rozhodnutie, treba rozhodnutie súdu považovať za arbitrárne, teda za rozporné s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb.). Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu (napríklad sp. zn. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam (sp. zn. II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04).

22. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napríklad Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu vo vnútroštátnych podmienkach Slovenskej republiky ustanovuje § 220 CSP. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práva na tento argument (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 410/03).

23. Súd, ktorý sa vysporiada s argumentáciou strany konania, nemôže ju odmietnuť len pre nesprávnosť, ale musí uviesť, v čom táto nesprávnosť konkrétne spočíva. Rozhodujúcou skutočnosťou tvoriacou základ pre rozhodnutie súdu sú aj právne normy, ktoré sú na konkrétny prípad aplikovateľné (s ktorými sa súd musí vyrovnáť). Európsky súd pre ľudské práva v rozhodnutí Vetrenko v. Moldavsko (rozhodnutie z 18. mája 2010) uviedol, že opomenutie zaoberať sa podstatnými argumentmi alebo zjavne svojvoľne (arbitrárne) zaoberanie sa takýmito argumentmi, je nezlučiteľné s ideou spravodlivého procesu.

24. S poukazom na vyššie uvedené súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku nenaplnil požiadavky plynúce zo základného práva na súdnu ochranu, z dôvodu chýbajúceho argumentačného základu.

25. Podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti vo veci samej o zaplatenie sumy 553,77 eur, zmluvnej pokuty a nepriznaných úrokov z omeškania a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

26. K zamietnutiu žaloby v časti náhrady nákladov spojených s mimosúdny m uplatnením pohľadávky vo výške 108,65 eur, žalobkyňa žiadne odvolacie námietky nevzniesla, preto v zamietajúcej časti týchto nákladov spojených s mimosúdny m uplatnením pohľadávky rozhodnutie súdu prvej inštancie odvolaním dotknuté nebolo.

27. Povinnosťou súdu prvej inštancie v ďalšom konaní, v intenciách vyššie uvedených záverov odvolacieho súdu, bude na základe vykonaného dokazovania posúdiť obligatórne obsahové náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktoré súd prvej inštancie vyhodnotí aj s prihliadnutím na argumentáciu žalobkyne, vo vzťahu k zákonným dôsledkom sankcie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Pri posudzovaní dohodnutej úrokovej sadzby spotrebiteľského úveru bude súd prvej inštancie vychádzať z platnej právnej úpravy, vrátane ustanovenia § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka v relevantnom znení, ktoré reguluje spotrebiteľské zmluvy, predmetom ktorých je poskytnutie peňažných prostriedkov a odkazuje na príslušné ustanovenia vykonávacieho predpisu, ktorým je nariadenie vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka, v znení neskorších predpisov.

28. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie posúdi aj povinnosť veriteľa (žalobkyne) vyhodnotiť pred uzavretím zmluvy úverovú bonitu dlžníka, ktorá má chrániť spotrebiteľov pred rizikami nadmerného zadlženia a platobnej neschopnosti, ktorý postup je regulovaný ustanovením § 7 ods. 1 v spojení s ustanovením § 11 ods. 2 ZoSÚ (cieľom ktorých je zabezpečiť účinnú ochranu spotrebiteľov pred nezodpovedným uzatváraním zmlúv o úvere, prekračovaním ich finančných možností a predchádzaním ich platobnej neschopnosti). Režim zákonných sankcií sa uplatní v prípade porušenia vnútroštátnych ustanovení v oblasti overenia úverovej bonity dlžníka pred uzavretím zmluvy.

29. V súvislosti s uplatnenou zmluvnou pokutou povinnosťou súdu prvej inštancie bude, posúdiť dohodu z hľadiska všeobecných a osobitných obsahových náležitostí dohody o zmluvnej pokute ako zabezpečovacieho inštitútu (§ 544 O. z. a nasl.). Následne preskúmať dojednania o zmluvnej pokute podľa ustanovenia § 53 O. z., upravujúceho definičné znaky neprijateľnej zmluvnej podmienky, vyhodnotením rovnováhy práv a povinností strán zmluvného vzťahu, a v prípade zistenia značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán (zaplatením sumy ako sankcie spojenej s nesplnením konkrétneho záväzku spotrebiteľa, kvalifikovanej ako neprimerane vysoká, prípadne iné) pomenovať v čom nerovnováha májúca za následok neprijateľnosť a teda neplatnosť zmluvnej podmienky spočíva (s prihliadnutím na hodnotiace kritériá). Ak ide o sankciu za omeškanie spotrebiteľa so splácaním peňažných prostriedkov, regulujúcou právnou úpravou je aj ustanovenie § 3a nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov.

30. Súd prvej inštancie bude dbať tiež na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé s uvedením skutočností, ktoré považoval za preukázané a ktoré nie, z akých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a ako vec právne posúdil.

31. Pri písomnom vyhotovení súdneho rozhodnutia bude súd prvej inštancie postupovať v súlade s ustanovením § 220 CSP a preskúmateľným spôsobom vyjadrí skutkové zistenia a právne závery, na základe ktorých vec posúdil a rozhodol.

32. Svoj právny záver zdôvodní zo zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzali do úvahy a stranám konania poskytne odpoveď na podstatné a relevantné argumenty, aby riešenie konkrétneho právneho problému bolo jasné a zreteľne dané (porov. rozhodnutie Ústavného súdu napr. sp. zn. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07).

33. Podľa § 396 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie a vec vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

34. Uznesenie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.